

Jaarverslag 2001

Rob

maart 2002

Inhoud

Voorwoord	5
1. Inleiding	7
2. Samenstelling Raad	9
3. Adviezen	11
4. Kabinetsstandpunten	21
5. Activiteiten Raad	25
6. Externe contacten	27
7. Secretariaat	29
8. Financiële verantwoording	31
Bijlage I Samenstelling van de Raad voor het openbaar bestuur	32
Bijlage II Samenstelling van het secretariaat	34
Bijlage III Overzicht van uitgebrachte adviezen	35
Bijlage IV Overzicht van uitgebrachte preadviezen en overige publicaties	37

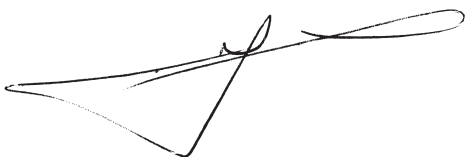
Voorwoord

Bijgaand treft u aan het vijfde jaarverslag van de Raad voor het openbaar bestuur (Rob). Dit vijfde jaar was voor de Raad een jaar van veel veranderingen. Aan het eind van 2000 presenteerde de Raad zijn wettelijk verplichte evaluatie over de eerste vier jaar van zijn werkzaamheden. Het kabinet reageerde op deze evaluatie met een standpunt waarover u verder in dit Jaarverslag meer kunt lezen.

Een groot deel van de leden dat in deze eerste vier jaar van de Raad zitting had was aftredend aan het eind van het jaar 2000. De minister heeft deze leden gevraagd nog enkele maanden hun werkzaamheden voort te zetten totdat hij zijn standpunt over de evaluatie gereed had en totdat er nieuwe leden zouden zijn aangezocht en benoemd. De zittende leden hebben hun werkzaamheden tot 1 mei 2001 voortgezet. Daardoor kon het werk van de Raad voortgang hebben en werden de nieuwe leden die op 1 juni 2001 aantraden niet geconfronteerd met grote achterstanden. Vanaf deze plaats wil ik de leden van de Rob die in mei van 2001 aftraden bedanken voor hun inzet bij het werk van de Raad, in de vier jaar van hun reguliere zittingsperiode, maar ook in de vier maanden van de verlenging.

De Raad in nieuwe samenstelling is inmiddels goed op stoom. In dit jaarverslag zult u daarover meer lezen. Niet alleen de Raad is geëvalueerd, ook het adviesstelsel zelf is geëvalueerd. De Raad hoopt dat de lessen uit die evaluatie ter harte worden genomen, zodat de politiek in de komende jaren optimaal haar voordeel kan doen met het waardevolle en redelijk unieke systeem van advisering door onafhankelijke deskundigen. Democratie is niet voor bange mensen. Daarom is het te hopen dat het politiek primaat zodanig wordt ingevuld dat de politiek het lef heeft zich te confronteren met gedurfde vraagstellingen en met kritische adviezen. Alleen zo kan een stelsel van onafhankelijke adviesorganen bijdragen aan een verhoging van de kwaliteit van de politieke besluitvorming.

Den Haag, maart 2002

Prof. dr. J.A. van Kemenade, voorzitter.

1. Inleiding

Na de evaluatie en na de ingrijpende wijziging van de personele samenstelling van de Raad in de loop van dit jaar heeft de Raad zich bezonnen op zijn functioneren. De ervaringen in de eerste jaren van zijn functioneren zijn daarbij meegenomen.

De filosofie van het nieuwe adviesstelsel is dat daarin het primaat van de politiek tot uitdrukking moet komen. Dat betekent dat de nadruk ligt op gevraagde adviezen. Overigens blijft er altijd ruimte voor het uitbrengen van ongevraagde adviezen. De Raad heeft van die ruimte een passend gebruik gemaakt en zal dat ook blijven doen.

Het afhankelijk zijn van gevraagde adviezen bergt echter het gevaar in zich dat de advisering enigszins een ad hoc-karakter krijgt. Het terrein dat de nieuwe adviesraden moeten bestrijken is in alle gevallen erg breed. Dat geldt zeker voor de Raad voor het openbaar bestuur. Hoe breder het adviesterrein, hoe moeilijker het wordt de samenhang en herkenbaarheid van de advisering vorm te geven. De Raad heeft er daarom voor gekozen het werkprogramma voor 2002 een wat ander karakter te geven dan de werkprogramma's in de jaren daarvoor.

Gebruikelijk was in een informeel proces van overleg tussen departement, secretariaat en Raad te komen tot een lijst adviesonderwerpen die het komende jaar aan de orde zouden kunnen worden gesteld.

Dit maal heeft de Raad zijn startpunt gekozen in de maatschappelijke ontwikkelingen die zich voordoen en die leiden tot nieuwe opgaven voor het openbaar bestuur. Vanaf dit startpunt formuleerde de Raad een viertal opgaven voor het openbaar bestuur. Deze opgaven vormen de invalshoek, of de rode draad, in de advisering van de Raad in de komende jaren. Als zodanig vormt het werkprogramma voor 2002 een advieskader voor de gehele volgende raadsperiode. Daarmee maakte de Raad al een begin van het trekken van de lessen die uit de evaluatie volgden.

Burgers zijn veeleisender en mondiger geworden. Nieuwe technologieën zorgen ervoor dat het informatieniveau van burgers op een ongekend hoog peil kan komen. Dat vergt van het openbaar bestuur een duidelijke communicatie over het afwegingsproces en een hoge kwaliteit van bestuurlijk handelen. Helderheid over de gemaakte afwegingen is ook noodzakelijk om politieke processen te kunnen begrijpen en te waarderen. Daarmee kan invulling worden gegeven aan een revitalisering van de politieke democratie. Deze beide thema's komen nadrukkelijk aan de orde in het advies over politiek primaat en interactief bestuur dat de Raad in voorbereiding heeft.

De politieke afwegingen worden gemaakt door de gekozen organen van de drie bestuurslagen in ons land. Omdat maatschappelijke vraagstukken zich niets aantrekken van bestuurlijke grenzen zijn steeds meer hulpstructuren en

gelegenheidsoplossingen gecreëerd die eraan bijdragen dat de bestuurlijke structuur steeds minder doorzichtig wordt. Dat draagt niet bij aan heldere afwegingen en aan een vitale democratie. Het vraagstuk van de relatie van schaalgrootte en bestuurlijke taken is daarom een derde thema dat in de advisering van de Raad aandacht zal krijgen. De Raad maakte daarom in het eind van het verslagjaar een begin met de advisering over de organisatie van het bestuur in stedelijke regio's, en zal in de loop van 2002 in samenhang ingaan op de vraagstukken van het regionaal bestuur, de veiligheidsregio's en de stedelijke regio's.

De zorg voor veiligheid behoort tot de essentie van de taak van het openbaar bestuur. Overheden die op dit terrein tekort schieten dreigen te worden geconfronteerd met verlies van legitimiteit, en gaat er meer verloren dan alleen een behoorlijke opkomst bij de stembus. Verlies van vertrouwen is de bijl aan de wortel van de democratie. Ook daarom is dit thema van wezenlijk belang voor het functioneren van het openbaar bestuur en vormt het met de eerder genoemde drie thema's een belangrijke rode draad in de advisering van de Raad in de komende periode. In een begin 2002 uit te brengen advies over het Integraal Veiligheidsprogramma zal met name worden ingegaan op de verdeling van de verantwoordelijkheden in het kader van veiligheid en veiligheidsbeleid.

De evaluatie van de Raad heeft er ook toe geleid dat de Raad en ook zijn individuele leden zich nadrukkelijker manifesteren. Verschillende malen in het afgelopen jaar hebben zowel de voorzitter als de individuele leden naar aanleiding van een uitgebracht advies ruime aandacht in de media gekregen. Dat heeft te maken met de toespitsing van de advisering op het functioneren van het openbaar bestuur, een grotere aandacht voor de mate van operationaliteit van de aanbeveling en met een gericht mediabeleid.

Er zijn plannen gemaakt en contacten gelegd om de web site van de Raad actiever en inter-actiever te gaan benutten. De beperkte mankracht van het secretariaat heeft tot nu toe aan de invoering van deze plannen in de weg gestaan. Inmiddels worden er stappen gezet om het secretariaat ook in personele zin enigszins te gaan versterken. De mogelijkheden voor de Raad zich naar buiten toe nadrukkelijker te gaan manifesteren zullen daardoor toenemen.

2. Samenstelling Raad

Op 1 januari 2001 liep de zittingsperiode af van de leden die vanaf het begin deel uitmaakten van de Raad. Dat betrof zeven leden. Vier leden waren tussentijds benoemd en hun lidmaatschap loopt voorlopig door. Mevrouw Gillis-Burleson en de heer prof. dr. C.D. van der Vijver hadden te kennen gegeven hun lidmaatschap inderdaad op 1 januari 2001 te willen beëindigen.

De overige leden waren op verzoek van de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties bereid hun werkzaamheden voor de Raad voort te zetten tot 1 mei 2001. Op deze datum kwam een einde aan het lidmaatschap van de heren prof. dr. H.G. Sol, prof. dr. H. Entzinger, prof. dr. P. van der Heijden, ing. E. Mastenbroek en mevrouw W.G. van Montfrans-Hartman.

Het voorzitterschap was al vacant wegens het vertrek van de heer mr. H.J.E. Bruins Slot die eind 2000 was benoemd tot secretaris-generaal van het departement van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Met ingang van 1 juni 2001 werden zeven nieuwe leden benoemd en een nieuwe voorzitter. Tot voorzitter werd benoemd prof. dr. J.A. van Kemenade.

Als nieuwe leden werden benoemd de heren prof. dr. W.B.H.J. van de Donk, drs. F.A.M. Kerckhaert, prof. dr. A.F.A. Korsten, prof. mr. drs. F.C.M.A. Michiels, drs. C.J.N. Verstedden, prof. mr. S.E. Zijlstra en mevrouw A.L.E.C. van der Stoel. In zijn eerste vergadering in nieuwe samenstelling verkoos de Raad mevrouw Van der Stoel tot zijn vice-voorzitter.

3. Adviezen

In het verslagjaar heeft de Raad een zevental adviezen uitgebracht. Twee van deze adviezen, te weten dat over de dualisering en dat over het Grote stedenbeleid werden gezamenlijk uitgebracht met de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv). Het uitbrengen van deze twee gezamenlijke adviezen is de meest zichtbare vorm van samenwerking tussen deze twee Raden. Maar er zijn daarnaast ook allerlei minder formele contacten tussen beide Raden. Het gezamenlijk secretariaat zorgt ervoor dat die contacten soepel verlopen en dat de expertise die in beide Raden aanwezig is over en weer kan worden aangewend. Van groot belang is ook het feit dat een tweetal leden zitting heeft in beide Raden. Op een heel natuurlijke wijze vindt ook zo afstemming plaats van de advisering door de Rob en de Rfv.

De cultuur van dualisering

De Rob en Rfv reageren met dit advies op een voorstel (voorontwerp wet dualisering gemeentebestuur) om de gemeentewet te wijzigen. De meest markante verandering in de wet is het onverenigbaar maken van de functies van raadslid en wethouder. Een heldere taakverdeling en gedeelde verantwoordelijkheid tussen gemeenteraad en college van b. en w. moet voor een herkenbaar bestuur zorgen. De Rob en Rfv definiëren herkenbare politiek als herkenbaarheid van het proces van weging van wensen en belangen in collectieve besluiten. Als de afweging in openheid verloopt, en de burger weet wie, wanneer, welke keuze maakt vinden de Raden de politiek herkenbaar.

In het wetsvoorstel worden verschillende structuurveranderingen voorgesteld. De Raden ondersteunen voorstellen voor een onafhankelijke rekenkamerfunctie, het losmaken van het raadslidmaatschap en het wethouderschap en het instellen van ondersteuning van de raad. Deze structuurwijzigingen zijn echter niet voldoende om herkenbare politiek te bereiken; ook cultuurveranderingen bij raad en college zijn nodig.

Het advies bevat daarom handreikingen in de vorm van cultuurveranderingen voor gemeentebesturen om dualisme in te voeren. Het losmaken van de functies raadslid en wethouder is niet genoeg. Ook een verandering in het denken en doen van de raadsleden en wethouders is nodig. Er hoort het besef bij dat beide functies een andere instelling vereisen. Een raadslid 'nieuwe stijl' is een generalist die oog heeft voor wat er onder de burgers leeft. Zijn taken zijn het besturen op hoofdlijnen en het controleren van het bestuur. Een wethouder moet een goed bestuurder zijn. Hij moet de hoofdlijnen kunnen vertalen in concrete beleidsplannen.

Andere cultuurveranderingen behelzen meer openheid en discussie in raadsvergaderingen of raadscommissies. Collegestandpunten en fractie-standpunten van collegepartijen zullen hierdoor vaker uiteenlopen.

De Raden betogen dat voor een wezenlijke verandering in het functioneren van het gemeentebestuur een cultuuromslag noodzakelijk is.

Etniciteit, binding en burgerschap

In zijn advies 'Etniciteit, binding en burgerschap' voert de Raad een pleidooi voor de mogelijkheid desgewenst de oude nationaliteit te behouden bij het verkrijgen van de Nederlandse nationaliteit. Daarmee wordt recht gedaan aan de realiteit en het belang van meervoudige bindingen onder een aanzienlijk deel van de migranten die woonachtig zijn in Nederland. Tegelijkertijd verwacht de Raad dat de betrokkenheid van allochtone gemeenschappen en individuen bij de Nederlandse samenleving en de Nederlandse politieke gemeenschap hierdoor groter zal worden.

De Raad onderzocht in zijn advies de betekenis van meervoudige bindingen. Die hoeven op zichzelf beschouwd niet als negatief te worden bestempeld. Integendeel, de onderlinge binding van allochtonen is een vorm van sociaal kapitaal die van belang kan zijn bij het integratieproces en voor de beleving van burgerschap. Problematisch wordt het pas als groepen daarnaast niet ook een binding hebben met de hen omringende samenleving. Voor volwaardig burgerschap is nodig dat alle groepen en individuen in de samenleving participeren aan de democratische praktijk, en dat er een zekere loyaliteit en solidariteit bestaan met de Nederlandse politieke gemeenschap. Bindingen met familie in

Aanbieding van het advies Etniciteit, binding en burgerschap door Raadslid Entzinger aan minister Van Boxtel van Grotesteden- en Integratiebeleid.

het moederland, met de geboortegrond, met de economie, door het maken van reizen of door het gebruik maken van media uit het moederland staan een positieve invulling van het burgerschap geenszins in de weg. Dat kan wel het geval zijn met bindingen aan bepaalde religieuze groepen, buitenlandse overheden of criminele organisaties. Het tegengaan van dergelijke bindingen moet een integraal onderdeel uitmaken van het buitenlands beleid. Ook moet via dialoog, bewustwording en ontmoediging aan hier woonachtige allochtonen duidelijk worden gemaakt dat het aangaan van zulke bindingen onverstandig is.

Uit gesprekken die de Raad voerde met allochtone jongeren kon worden geconcludeerd dat de bindingen met het moederland voor velen van hen ook in de toekomst van grote betekenis zullen blijven. Het is goed met deze realiteit te rekenen in het beleid. In dit kader pleit de Raad voor een heroverweging van de mogelijkheid tot behoud van de oorspronkelijke nationaliteit bij naturalisatie tot Nederlander. Deze mogelijkheid van een dubbel staatsburgerschap bestond in Nederland reeds tussen 1992 en 1997, maar zij is sindsdien sterk ingeperkt. Voorts pleit de Raad voor een betere communicatie door de overheid met leden van minderheidsgroepen. Hiertoe zou de overheid minder dienen te steunen op formele overlegstructuren en meer moeten aansluiten bij de sociale netwerken van allochtone burgers in alle leeftijdscategorieën. Zo ontstaan betere mogelijkheden tot het honoreren van waardevolle initiatieven uit allochtone kring. In het kader van goed burgerschap is het ook van belang dat allochtonen en autochtonen over en weer bindingen met elkaar aangaan, zowel op individueel als op groepsniveau. Vaak blijkt dit als vanzelf te gebeuren, maar waar zulke ontwikkelingen een duwtje nodig hebben, zal dit eerder lukken via een proces-begeleidend overheidsbeleid dan via een sterk sturende overheid.

Advies Voorontwerp Wet Elektronisch Bestuurlijk Verkeer

Het ontwerp wetsvoorstel betreft een aanvulling van de Awb met regels over verkeer langs elektronische weg tussen burgers en bestuursorganen. Het voorstel is een uitwerking van de wens van het kabinet om wettelijke belemmeringen voor elektronische besluitvorming weg te nemen. Voorstellen voor toelaten van elektronisch verkeer tussen burger en bestuursorganen sluiten aan bij de wens van de minister van Grote Steden – en Integratiebeleid (GSI) om elektronische communicatie op grote schaal mogelijk te maken. Het kabinet wil dat in 2002 een kwart van de publieke dienstverlening elektronisch wordt afgehandeld. In plaats van een experimenteerbepaling – voor elektronisch verkeer in de Awb – geeft de minister van Justitie de voorkeur aan een definitieve bepaling. Dit voorontwerp is hiervan een uiting.

Het voorontwerp strekt ertoe communicatie tussen burgers en bestuursorganen en bestuursorganen onderling mogelijk te maken. Het voorstel gaat zowel over geadresseerde verzending, bijvoorbeeld een beschikking in de vorm van een e-mail, als over het langs elektronische weg openbaar maken van stukken, bijvoorbeeld door het plaatsen van een stuk op een website.

In essentie komt het ontwerp erop neer dat:

- geregeld wordt wanneer verkeer langs elektronische weg wordt toegestaan;
- geregeld wordt aan welke voorwaarden verkeer langs elektronische weg moet voldoen, teneinde te verzekeren dat het minstens even betrouwbaar is als schriftelijk verkeer;
- bepalingen in de Awb die de schriftelijke vorm vereisen zijn herzien om de elektronische weg daarnaast mogelijk te maken (opsomming uit begeleidende brief van de regeringscommissaris voor de algemene regels van bestuursrecht, M. Scheltema).

Advies Taakontwikkeling politie

De Raad is in dit advies van mening dat in de afgelopen jaren te veel ondersteunende en toezichthoudende taken bij de politie zijn verdwenen. Naar zijn oordeel is dat deels een keuze van de politie zelf geweest en deels het resultaat van een tekort aan personeel voor uitvoerend politiewerk. De overheid droeg zelf bij aan het afnemend gezag van de politie en de versnippering van toezichthoudende taken door jaren achtereen de politie niet op sterkte te brengen. De Raad benadrukt het belang van een meer centrale rol voor de politie in de openbare ruimte. Dit staat in het advies over de taakontwikkeling van de politie dat de Raad heeft aangeboden aan de minister van BZK.

In het licht van recente rampen gaat op dit moment veel aandacht uit naar een landelijk aangestuurde verbetering van de handhaving van wet- en regelgeving.

De Raad is van mening dat dit niet ten koste mag gaan van de aandacht voor lokale prioriteiten in de veiligheidszorg. De Raad adviseert de invloed van de gemeenten op de politiezorg te vergroten. Een belangrijke voorwaarde hiervoor is dat de inzet van politiecapaciteit goed kan aansluiten bij lokale en wisselende omstandigheden. Dit stelt hoge eisen aan de politieorganisatie. De organisatie van de primaire bedrijfsprocessen, de dienstroosters, de veelheid van CAO-bepalingen die invloed hebben op de inzetbaarheid en de werkwijze van de politieorganisatie dienen integraal tegen het licht te worden gehouden.

De samenleving van nu en van de komende jaren vraagt een andere organisatie van het politiewerk. De Raad pleit niet voor een nieuwe reorganisatie van het politiebesteding, maar zou een debat over de versterking van de organiserende kracht van het politieapparaat zeer toejuichen.

Advies Steden zonder muren

De Raad voor het openbaar bestuur en de Raad voor de financiële verhoudingen was gevraagd te adviseren over een optimalisatie van de uitwerking van het stelsel grote stedenbeleid (GSB). Daarnaast is de Raad gevraagd specifiek in te gaan op de selectie van steden. Achtergrond bij de adviesaanvraag is het streven van het kabinet naar verdere optimalisatie van het GSB-stelsel in de aanloop naar de volgende convenantsperiode.

Aanbieding van het advies GSB aan minister Van Boxtel en wethouder Verkerk uit Den Haag.

De centrale probleemstelling in dit advies luidt: in hoeverre bereiken de betrokken actoren de bestuurlijke doelstellingen – decentraal, integraal en resultaatgericht – van het GSB? Vanuit deze vraagstelling stellen de Raden in dit advies het sturingsconcept van het GSB centraal. De bestuurlijke vormgeving van het GSB is volgens de Raden samen te vatten met drie sleutelbegrippen: decentraal, integraal en resultaatgericht. Deze sturingsconcepten sluiten nauw aan bij andere bestuurlijke ontwikkelingen en theorievorming over het openbaar bestuur. Een onderscheid dat de Raden bij de analyse hanteren is dat tussen Rijk en steden. Binnen de bestuurlijke vormgeving is een bepaalde methode van werken (interactief, partnerschap, vrijwillige doch niet vrijblijvende samenwerking en verticale en horizontale coördinatie) kenmerkend voor de ‘GSB-aanpak’.

Ten aanzien van de drie pijlers binnen het GSB stellen de Raden dat er verschillende schaalniveaus zijn aan te wijzen waarop (integrale) sturing het best kan plaatsvinden. Omdat veel grootstedelijke problemen een grensoverschrijdend karakter hebben, moet het GSB een sterker regionaal accent krijgen, echter zonder dat het stedelijk karakter ervan verwatert of de democratische legitimiteit en controle over meerdere bestuursniveaus wordt versnipperd. Een bovenlokale, regionale aanpak lijkt met name ten aanzien van de fysieke en economische pijler evenwel het meest succesvol. De Raden zijn voorstander van afstemming en samenwerking tussen centrumgemeenten en gemeenten en maatschappelijke partijen in de regio op basis van vrijwilligheid, maar zij stellen tegelijkertijd dat er geen sprake kan zijn van vrijblijvendheid.

Met het CPB constateren de Raden dat het stedelijk beleid, zoals vastgelegd in de MOP's, nog teveel gelijkvormig is. De Raden verwachten van een aanpak, die beter aansluit bij specifieke lokale problemen en omstandigheden, een verhoging van de effectiviteit van het GSB. De Raden bepleiten om meer differentiatie van het GSB naar stad en per pijler mogelijk te maken. Dat laat

onverlet dat gemeenten echter wel aan elke pijler aandacht en middelen dienen te besteden. Volgens de Raden zou het mogelijk moeten zijn dat steden hun beleidsmatige en financiële inspanningen meer kunnen differentiëren binnen en tussen pijlers. Binnen deze gedifferentieerde aanpak past volgens de Raden een stelsel van GSB waarbij gemeenten worden beoordeeld, vergeleken en afgerekend op hun probleemoplossend vermogen. In de komende convenantsperiode moet de nadruk liggen op visitatie- en beoordelingsmethoden die aansluiten bij de lokaal geformuleerde doelstellingen. Daarbij is het van belang ook maatstaven te ontwikkelen waarbij een relatie kan worden gelegd tussen het bereiken van deze doelstellingen en het gevoerde beleid (*outcomes*).

Er is sprake van een spanningsveld tussen de doelstelling van integrale sturing en de praktijk van sectorale verantwoording. De Raden ondersteunen de voorstellen uit het rapport-Wilms om – stapsgewijs – te komen tot een integrale (programmatische) en resultaatgerichte verantwoording over de gehele convenantsperiode. Naast de bundeling van uitkeringen (per pijler) zou de verantwoording door gemeenten ontschot moeten worden. De Raad voor het Grotestedenbeleid (ministeriële onderraad) of een coördinerend bewindspersoon voor het grotestedenbeleid zou daarbij een sterkere integrerende functie kunnen krijgen.

Ontkokering en versterking van de gezamenlijke betrokkenheid van politiek en ambtelijk verantwoordelijken voor het GSB op rijks- en gemeentelijk niveau is een kernopgave voor de komende convenantsperiode. Op rijksniveau bepleiten de Raden een versterking van de (beleidsmatige en financiële) integrerende functie van de ministeriële onderraad of een coördinerend bewindspersoon. De coördinatie en procesmatige aansturing van de bij het GSB betrokken departementen zouden kunnen worden versterkt door het instellen van een project-directeur-generaal, waar ambtenaren van de verschillende departementen onder ressorteren. Ten aanzien van het gemeentelijk niveau bepleiten de Raden een sterkere democratische sturing en publieke verantwoording over het gevoerde beleid, (verdere) ontschotting van sectoraal beleid en de ambtelijke organisatie, meer interactieve betrokkenheid met burgers en doelgroepen alsmede een sterkere betrokkenheid van afzonderlijke portefeuillehouders, het college en de gemeenteraad bij het GSB.

De selectie van de G25 en de G5 heeft zich in vier fasen voltrokken. De Raden stellen vast dat in de verschillende fasen steeds verschillende criteria zijn gehanteerd. Op grond van een aantal overwegingen en onder een aantal voorwaarden zijn de Raden niettemin voorstander het GSB met de huidige steden tot (in ieder geval) 2009 voort te zetten. De Raden stellen voor de huidige convenantsperiode met één jaar te verlengen tot 2004, zodat de periode van het ISV en het GSB gelijk zal gaan lopen. Tenslotte zou in 2007 een evaluatie moeten plaatsvinden waarbij de beëindiging dan wel de voorzetting van het GSB in 2009 alsmede de selectie en selectiecriteria aan de orde dienen te komen.

Advies Evaluatie Kaderwet Adviescolleges

In 1997 is de Kaderwet Adviescolleges in werking getreden. Die wet vormde het sluitstuk van een omvangrijke herziening van het adviesstelsel. Vanwege de wettelijke verplichting na vier jaar de wet te evalueren, heeft het ministerie van BZK een onderzoek uitgevoerd naar de doeltreffendheid en de effecten van de Kaderwet in de praktijk. Dit onderzoek vindt zijn weerslag in het rapport 'De Staat van Advies', dat vrijdag 5 oktober jl. in de ministerraad is behandeld en 12 oktober 2001 aan de Eerste en Tweede Kamer is aangeboden. Het genoemde evaluatierapport is voor de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) aanleiding met een eigen (ongevraagd) advies over de resultaten van de evaluatie van het adviesstelsel te komen.

De Raad heeft waardering voor het nauwkeurig onderzoek en ondersteunt de beleidsvoornemens over het minder rigide hanteren van de werkprogramma's. Eveneens onderschrijft hij de wenselijkheid van meer aandacht voor de Europese dimensie en van meer aandacht voor vergoedingen en rechtsposities van raadsleden. Aanvullend op de laatste aanbeveling wil de Raad een kanttekening maken bij de anticumulatieregeling die onderscheid maakt tussen raadsleden afkomstig van de overheid en van daarbuiten. Naar het oordeel van Raad is het ter beoordeling van de werkgevers van de desbetreffende Raadsleden te beslissen of zij hun werkzaamheden ten behoeve van de Raad in dan wel buiten werktijd verrichten. Op basis daarvan kan in overleg tussen Raadslid en werkgever besloten worden de raadsvergoeding te anticumuleren met het eigen inkomen. Het is niet aan de minister hiervoor een algemeen geldende regel te maken die er feitelijk op neer komt dat Raadsleden uit de overheid of de semi-overheid anders worden behandeld dan Raadsleden die niet uit die sector komen. Afschaffing van de anticumulatieregeling ligt naar het oordeel van de Raad dan ook in de rede.

Advies Water in orde

De Raad voor het openbaar bestuur is gevraagd te adviseren over de invulling van bestuurlijk-organisatorische aspecten van waterbeleid. Daarbij is de Raad gevraagd specifiek in te gaan op de volgende aspecten: operationalisering van de bestuurlijk-organisatorische aanpak van het rapport 'Waterbeleid in de 21e eeuw', samenhang tussen het watersysteem en de waterketen, bestuurlijk-organisatorische en financiële aspecten ten behoeve van een integrale ruimtelijke aanpak, en de schaal van regie en samenwerking. Op de eerste klankbord-groepbijeenkomst (in april 2001) is ervoor gekozen om het adviestraject het begrip 'integraal waterbeleid' als uitgangspunt te hanteren in de verwachting dat op deze wijze direct dan wel indirect alle aspecten van de adviesaanvraag aan de orde zouden komen. De Raad onderschrijft dat het belang van water beter dan tot nu toe het geval is naar voren moet komen in de organisatie en het beleid van de overheden die taken en bevoegdheden hebben op het terrein van integraal waterbeleid. De Raad ziet hierbij water niet als *het* maar als *een* ordenend principe, dat afgewogen moet worden tegen andere belangen zoals natuur, recreatie, wonen etc.

Een centraal uitgangspunt voor de Raad bij de vormgeving van integraal waterbeleid is het primaat van het algemeen bestuur boven het functioneel bestuur. Het algemeen bestuur geeft de wettelijke, strategische en beleidsmatige kaders aan waarbinnen de waterschappen hebben te werken. Het moderne waterschap is idealiter een taak- en expertisegericht onderdeel van de algemene overheids-taak ten aanzien van de waterhuishouding. De Raad ziet het waterschap als interactieve waarborgdemocratie. Dit impliceert een accentuering van de functionaliteit waarbij waterschappen rekening houden met andere belangen en beleidsterreinen. Als orgaan van de algemene democratie is de provincie – aldus de Raad – het uitgelezen niveau om de afstemming van water met andere beleidsterreinen te verwezenlijken. De strategische keuzes moeten op provinciaal niveau worden gemaakt.

Een deelstroomgebiedsvisie moet passen in het beheersplan van het desbetreffende stroomgebied. De provincie treedt hierbij op als regisseur. Indien een deelstroomgebied in twee of meer provincies is gelegen, dient één provincie als coördinator op te treden. De Raad beveelt aan dat het Rijk in dat geval de coördinerende provincie aanwijst. Deze provincie fungeert dan op regionaal niveau als ‘bevoegde autoriteit’ die erop moet toezien dat richtlijnen van het Rijk en van Europa op een juiste manier worden geïmplementeerd en uitgevoerd. Strategische keuzes die op Rijks- en provinciaal niveau zijn gemaakt dienen sterk door te werken in de operationele beheersplannen van en daarmee het beheer door de waterschappen. Uitgaande van de gedachte dat integraal waterbeheer een taak voor de overheid is, ligt het voor de hand te kiezen voor publiekrechtelijke samenwerkingsvormen. Indien bij concrete inrichtings- of beheersmaatregelen op ad hoc-basis samengewerkt wordt met derden kan gekozen worden voor varianten als publiek-private samenwerking, regionale ontwikkelingsmaatschappijen en convenanten. De Raad merkt hierbij overigens op dat ad hoc-samenwerkingsvormen zoals hier bedoeld, niet altijd even goed aflopen.

Voorzover de samenwerking tussen verschillende bestuursorganen noodzakelijk is om te voldoen aan Europese verplichtingen is het raadzaam deze te verankeren in een wettelijke regeling, bijvoorbeeld door middel van goedkeurings- of afstemmingsmechanismen in de Wet op de waterhuishouding (Wwh). De Raad beveelt aan dat consultatie en participatie van publiek eveneens wettelijk moet worden geregeld. Overige samenwerkingsvormen kunnen variëren van een gemeenschappelijke regeling, het gebruik van waterakkoorden, bestuursovereenkomsten, en ad hoc-samenwerking tot een verdere opschaling van de waterschappen door middel van fusies. Welke vorm wordt gekozen zal sterk afhankelijk zijn van het beoogde doel.

Met het oog op een juiste implementatie van de Europese Kaderrichtlijn Water dienen geen nieuwe waterschappen te worden gecreëerd die in meerdere stroomgebieden liggen, omdat in dat geval gemotiveerd moet worden waarom die keuze juist passend is om aan de verplichtingen van de Kaderrichtlijn te

voldoen. Dat sluit niet uit dat een verdere schaalvergroting om meerdere redenen, waaronder juist het voldoen aan de verplichtingen uit de richtlijn, zeer voor de hand kan liggen. Voor zover en zo lang er gebruik wordt gemaakt van wettelijke afstemmingsregelingen tussen verschillende planvormen, benadrukt de Raad niet alleen de plancyclus op basis van de Wwh op zes jaar te stellen, maar eveneens de cyclus van andere ruimtelijk relevante plannen (water, milieu, ruimtelijke ordening, natuur, verkeer en vervoer) aan te passen en op zes jaar te stellen. Op langere termijn kan een integrale waterwet een goed juridisch kader vormen voor integraal waterbeleid. Zo kan voorkomen worden dat juridische problemen, als de reikwijdte van wettelijke regelingen (het specialiteitsbeginsel) of de verbindendheid van wettelijke planvormen op andere beleidsterreinen, een goede implementatie van Europese verplichtingen voor het waterbeleid in de weg staan.

Uit een oogpunt van integraal waterbeleid zouden ruimtelijke ordenaars meer dan tot nu toe betrokken moeten worden bij de opstelling van waterkansenkaarten. De waterkansenkaart is voor waterschappen bovendien een goed aangrijpingspunt om contact te zoeken met andere sectoren dan water (met name milieu, recreatie en natuur).

De Raad formuleert tot slot drie – met elkaar samenhangende – ‘vragen van morgen’. Het gaat dan om de agendering van thema’s voor de politiek-bestuurlijke discussie in de nabije toekomst.

De eerste vraag betreft de financiering van waterschapstaken. Waterschappen kunnen in toenemende mate te maken krijgen met kosten die gemaakt dienen te worden ten behoeve van belangen buiten het eigen beheersgebied, terwijl andersom waterschappen kunnen profiteren van uitgaven die door anderen worden gedaan. Een verevening van kosten en belastingcapaciteit ligt dan in de rede. Niet alleen met het oog op een rechtvaardige verdeling van lasten, maar ook met het oog op een effectieve besteding van de beschikbare middelen.

De tweede vraag is of waterschappen een ZBO-achtige structuur moeten hebben. Bij een puur operationeel karakter van waterschappen zou een ZBO-achtige structuur kunnen passen. Het zou dan – zeker indien het beheersgebied van een waterschapsorganisatie binnen de grenzen van een provincie valt – een provinciaal ZBO zijn met een bestuur dat onder toezicht van de provincie valt. Indien een waterschapsorganisatie provinciegrenzen overschrijdt, zou de toezichthoudende taak vervuld kunnen worden door de provincie die door het Rijk aangewezen is als coördinerende provincie.

De derde vraag betreft de provinciale schaal. De Raad meent dat er aanleiding zou kunnen zijn het vraagstuk van de schaal van de provincie – weer – op de politiek-bestuurlijke agenda te plaatsen, met de kanttekening dat alleen ‘water’ geen rechtvaardiging biedt voor provinciale opschaling. Ook in dit opzicht is ‘water’ niet meer en niet minder dan een ordenend principe. De discussie over

/20/

de schaal van de provincies moet worden gevoerd vanuit het integrale takenpakket van de provincies.

4. Kabinetsstandpunten

In het verslagjaar verscheen een viertal kabinetsstandpunten over door de Raad uitgebrachte adviezen. In geen van de gevallen werd de wettelijk voorgescreven termijn van drie maanden gehaald en ook in geen van de gevallen werd, op één uitzondering na, conform de verplichting uit de Kaderwet adviescolleges, aan de Staten-Generaal gemotiveerd megedeeld waarom de termijn niet werd gehaald. Ten aanzien van enkele reeds in het jaar 2000 uitgebrachte adviezen is ook op het moment van het schrijven van dit Jaarverslag, voorjaar 2002, nog volstrekt onduidelijk of, en zo ja wanneer nog een kabinetsstandpunt tegemoet kan worden gezien. Ook in de evaluatie van het adviesstelsel werd het gebrek aan discipline op dit punt al gememoreerd.

De Raad zou er in dit verband op willen wijzen dat alleen al op grond van een normaal verkeer tussen publieke organen verwacht mag worden dat een reactie wordt gegeven op een gevraagd (c.q. ongevraagd) advies. Belangrijker is echter dat met het uitblijven van kabinetsreacties kansen worden gemist het publiek debat over het functioneren van het openbaar bestuur te bevorderen. Het gaat immers niet zo zeer om de vraag of het kabinet zich al dan niet kan vinden in de overwegingen en aanbevelingen van een adviesraad, als wel om de mogelijkheid voor het kabinet om de keuzes die het heeft gemaakt te verantwoorden en het beleid en de keuzes die daarbij zijn gemaakt te laten narekenen. Het publiek debat dat daarover kan ontstaan draagt bij aan verheldering van het politiek proces en daarmee ook aan de kwaliteit van de publieke besluitvorming. Volgens het Rob-advies 'Helder als glas' moeten overheden helder, aanspreekbaar en verantwoord handelen. Het negeren van publiek gevraagde en gegeven adviezen draagt niet bij aan helderheid, aanspreekbaarheid en verantwoording afleggen.

Voor wat betreft de kabinetsstandpunten die wel zijn uitgebracht wil de Raad zijn waardering uitspreken voor de gedegen wijze waarop dat is gebeurd. Met name de reactie op het advies over decentralisatie 'De kunst van het overlaten' draagt bij aan de noodzakelijke verdere meningsvorming over het functioneren van het openbaar bestuur. Het kabinet heeft deze reactie namelijk aangegrepen voor het geven van een uitvoerige verhandeling over eigentijdse interbestuurlijke relaties.

De gedachte van de Raad dat decentralisatie maatwerk is en moet worden vorm gegeven conform een aantal vast te leggen criteria wordt door het kabinet onderschreven. De speerpuntenbenadering waarvoor de Raad een pleidooi voerde, spreekt het kabinet niet aan. Dat zou de afspraken die worden gemaakt in het BANS doorkruisen. Naar het oordeel van de Raad hoeven deze twee elkaar niet uit te sluiten. Het kiezen van een speerpunt voor decentralisatie aan het begin van een kabinetsperiode kan heel goed in het kader van het BANS worden voorbereid.

Op 12 februari 2002 reageerde de minister van BZK op het door de Raad uitgebrachte evaluatie onderzoek naar zijn eigen functioneren. De Raad oordeelde over zichzelf dat zijn impact te gering was gebleven. De minister merkte in zijn reactie op dat dit strenge oordeel van de Raad over zichzelf niet wegneemt dat hij waardering heeft voor de productiviteit van de Raad en voor het grote aantal adviezen van goede kwaliteit dat de Raad heeft uitgebracht. Het oordeel van de Raad was ingegeven door een onvoldoende concretisering van de brede wettelijke taakopdracht en door een niet goed ontwikkelde relatie met het departement van BZK. De evaluatie ziet de Raad nadrukkelijk als een fase in een ontwikkelingsproces. De minister onderschreef dat en ziet goede mogelijkheden tot ontwikkeling in positieve zin. Van een formele inperking van het adviesdomein wil de minister niet weten. Wel acht hij het noodzakelijk dat de adviesvrager binnen dat brede domein de mogelijke onderwerpen scherper selecteert. Een concentratie op vraagstukken rond het functioneren van het openbaar bestuur in engere zin acht de minister dan ook de aangewezen weg. Deze nadere toespitsing van de adviesfunctie van de Raad moet naar het oordeel van de minister ook gevolgen hebben voor de personele samenstelling van de Raad. De minister erkent in zijn reactie ook dat de relatie met zijn departement verbetering behoeft. Inmiddels wordt daaraan van beide zijden hard gewerkt.

Op 5 maart 2001 bood het kabinet zijn reactie aan over het (ongevraagde) advies van de Raad over 'Bestuurlijke samenwerking en democratische controle'. Het kabinet heeft waardering voor de benadering door de Raad van het begrip democratische controle. De Raad kiest een breder, modern democratiebegrip naast het traditionele begrip van (representatieve) democratie dat één machtscentrum veronderstelt. De Raad is op zoek gegaan naar alternatieve vormen van vertegenwoordiging waardoor democratische normen en waarden tot uiting kunnen worden gebracht in moderne samenwerkingsrelaties. De uitkomst biedt een benadering die zich naar de mening van het kabinet leent voor verdere uitwerking. Inmiddels heeft het uitbrengen van dit ongevraagde advies geleid tot een adviesaanvraag die kan worden gezien als een vervolg op dit advies. In het voorjaar van 2002 zal de Raad advies uitbrengen over het politiek primaat in relatie tot vormen van interactief bestuur.

Op 10 oktober 2001 verscheen het standpunt van het kabinet over het advies 'Etniciteit, binding en burgerschap'. De aandacht voor het belang van binding aan de ontvangende samenleving werd volgens het kabinet nog eens te meer aangetoond door de reacties in onze samenleving op de aanslagen op 11 september 2001 in de Verenigde Staten. Het probleem zit ook volgens het kabinet niet zo zeer in voortbestaande bindingen met het land van herkomst als wel in de zwakke bindingen met de ontvangende samenleving. De door de Raad aanbevolen modernisering van de communicatiestructuur met minderheidsgroeperingen zal het kabinet nader bezien in het licht van het evaluatieonderzoek dat hiernaar gaande is. Op de aanbeveling van de Raad in méér gevallen de mogelijkheid van een dubbele nationaliteit te bieden zal het kabinet ingaan bij zijn reactie op een overeenkomstig advies van de WRR.

Bij het schrijven van dit jaarverslag is op een groot aantal adviezen nog steeds geen kabinetsstandpunt verschenen.

Dit betreft de volgende adviezen:

‘Op het toneel en achter de coulissen’, van december 1999,

‘Stilstaan bij het regionaal verkeer en vervoer’ van november 2000,

‘Reorganisatie rechterlijke macht’ van december 2000,

‘De cultuur van dualisering’ van maart 2001,

‘Voorontwerp Wet elektronisch bestuurlijk verkeer’ van juni 2001,

‘Steden zonder muren’ van november 2000.

Rob

5.

Activiteiten Raad

In het verslagjaar vergaderde de Raad tien keer te weten op 8 februari, 8 maart, 5 april, 13 juni, 12 juli, 24 augustus, 13 september, 11 oktober, 8 november en 13 december. Drie maal, te weten op 11 januari, 8 februari en op 13 september werd gezamenlijk vergaderd met de Raad voor de financiële verhoudingen ter voorbereiding van het uit te brengen advies over het wetsvoorstel dualisering van het lokaal bestuur en het advies over het grote stedenbeleid. De vergadering van 24 augustus 2001 stond speciaal in het teken van de positionering van de Raad in nieuwe samenstelling en van de verhouding tussen Raad en secretariaat en de verwachtingspatronen over en weer.

In het begin van het jaar organiseerde de Raad, samen met de Raad voor de financiële verhoudingen een symposium naar aanleiding van het in het jaar daarvoor uitgebrachte advies over decentralisatie. Dit symposium werd gehouden op 29 januari 2001 in het ontmoetingscentrum 'In de driehoek' in Utrecht. Prof. dr. F. Fleurke van de Vrije Universiteit te Amsterdam reflecteerde op het advies, waarna in een viertal *workshops* werd ingegaan op de aanbevelingen die de Raden in het advies hadden gedaan over een viertal beleidsvelden die in het advies onder de loep waren genomen, te weten de zorg, de plattelandontwikkeling, de veiligheid en het verkeer en vervoer. Aan het slot van het symposium werd het woord gevoerd door de secretaris-generaal van het ministerie van BZK, de heer drs. J.W. Holtslag.

Het advies 'Etniciteit, binding en burgerschap' werd op 23 april 2001 door raadslid Entzinger aangeboden aan minister Van Boxtel van Grote steden- en integratiebeleid. Deze presentatie vond plaats tijdens het Nationaal jeugddebat in de plenaire vergaderzaal van de Tweede Kamer.

Het advies 'Steden zonder muren' is voorbereid in nauw overleg met de Raad voor de maatschappelijke ontwikkeling en de VROM-raad. De adviesaanvraag was aan deze Raden gezamenlijk gericht. De Raden hebben er in een vroeg stadium voor gekozen de samenwerking op een zodanige manier vorm te geven dat elk van de Raden zijn eigen adviestraject zou kunnen volgen en dat de adviezen in zekere zin complementair aan elkaar zouden zijn. Daarom is in het begin van het adviestraject een taakverdeling afgesproken en is gedurende het gehele voorbereidingstraject voortdurend contact geweest tussen de secretariaten. Ook is een aantal informatieve bijeenkomsten georganiseerd voor de medewerkers en de betrokken raadsleden van alle deelnemende Raden, zodat niet drie maal dezelfde mensen behoeften te worden benaderd.

De drie adviezen zijn op 6 november 2001 gezamenlijk gepresenteerd en aangeboden aan de minister van Grote steden- en integratiebeleid en aan wethouder B. Verkerk van de gemeente Den Haag. Deze presentatie vond onder grote belangstelling plaats in de Haagse lobby in het stadhuis van Den Haag.

Halverwege het jaar werd door de Raad een voorstudie uitgebracht ten behoeve van het advies over de taakontwikkeling van de politie. In deze voorstudie, getiteld 'Veiligheidsconstructie' werd vanuit een breed maatschappelijk perspectief ingegaan op de taakontwikkeling van de politie. De voorstudie werd geschreven door drs. A.J. van Dijk, senior beleidsmedewerker bij het secretariaat van Rob en Rfv.

6.

Externe contacten

Begin dit jaar had een delegatie uit de Raad een gesprek met de minister van BZK over het standpunt van het kabinet over de evaluatie van de Rob. De minister gaf aan dat het evaluatierapport belangwekkende leerpunten bevatte, niet alleen voor de Raad maar ook voor zijn eigen departement.

Op 27 juni 2001 nam de minister van BZK tijdens een informeel diner afscheid van de leden van de Rob die in 1997 waren benoemd en nu aftredend waren.

Op 24 augustus 2001 sprak een delegatie van de Raad met het directeuren-netwerk van BZK over de programmering van de Raad voor de komende jaren.

Op 15 november 2001 was er het jaarlijkse overleg van de Raad met de vaste commissie voor BZK uit de Tweede Kamer. Ook daar kwam het nieuwe werkprogramma van de Raad aan de orde en de resultaten van de evaluatie van de Raad. Opnieuw werd van de zijde van de Raad aandacht gevraagd voor de mogelijkheid van eigen adviesaanvragen van de zijde van de Kamer. Dit heeft in die zin resultaat gehad dat de vaste commissie in december 2001 de Raad vroeg advies uit te brengen over het wetsvoorstel 'Bestuur in stedelijke regio's'. Dit advies is begin 2002 uitgebracht.

Ook zijn in het afgelopen jaar op bestuursniveau contacten gelegd met de Vereniging Bestuurskunde (VB) over intensivering van de samenwerking. Het eerste concrete resultaat is een gezamenlijk congres van VB en Rob over de agenda van het nieuwe kabinet voor de organisatie van het binnenlands bestuur, te houden in mei 2002.

7. Secretariaat

Het secretariaat had in het afgelopen jaar te kampen met een relatief groot aantal personele wisselingen. Uit dienst traden de heer W.A. Draaijer (per 1 oktober 2001), de heer drs. B. de Vries en mevrouw dr. M.W.M. de Vries (beiden per 1 september 2001).

In dienst traden per 1 april 2001 de heer drs. P.W. Tetteroo en de heer drs. P. de Jong, en per 1 oktober de heer drs. G.J. van den Nieuwenhuizen en de heer drs. B.F. Steur.

Aan het eind van het verslagjaar was er op het secretariaat nog één vacature voor senior medewerker die begin 2002 is opgevuld door mevrouw drs. H. van Dijk.

De evaluatie van de Raad heeft ook het secretariaat zich doen bezinnen op zijn functioneren. Op 5 juni 2001 organiseerde het secretariaat een strategiedag, waarin onder leiding van een externe deskundige een bezinning plaats vond over de meest gewenste ontwikkelingsrichting van het secretariaat. Het is de ambitie van het secretariaat zich te ontwikkelen tot een kennistransferium voor het openbaar bestuur, zodat het een professionele organisatie is die de Raden op een adequate manier kunnen ondersteunen.

Daartoe is in het najaar een drietal acties gestart. In de eerste plaats is met behulp van een deskundige procesbegeleider nagegaan op welke manier het secretariaat het adviestraject kan professionaliseren, hoe het kennismanagement kan worden verbeterd en hoe er een goed systeem van relatiebeheer kan worden opgezet. Vervolgens is nagegaan wat dit zou betekenen voor de organisatie en de samenstelling van het secretariaat. In de derde plaats zijn initiatieven genomen om de externe positionering van de Raden te verbeteren.

Met deze professionaliseringsslag hoopt het secretariaat zijn kwaliteit te verhogen en de interne cohesie te verbeteren.

Het secretariaat heeft in het verslagjaar naast het reguliere personeel nog anderen aan het werk gehad. Dr. P.H.A.M. Abels werkte gedurende enige maanden aan het advies over 'Etniciteit, binding en burgerschap'. Annelies de Ridder, studente politicologie uit Nijmegen, liep gedurende drie maanden stage bij het secretariaat en bereidde in die tijd het advies over de evaluatie van het adviesstelsel voor.

Het secretariaat is, tot eigen tevredenheid, nog steeds gehuisvest in het gebouw 'FORUM' aan de Kalvermarkt. Wel gaf het ministerie van BZK aan op zoek te zijn naar andere huisvesting voor het secretariaat omdat het de ruimte in het FORUM-gebouw zelf meent nodig te hebben. Dit geeft wel de nodige onrust, te meer omdat nu, een jaar nadat te kennen is gegeven dat er verhuisd moet worden, nog steeds geen duidelijkheid is over een nieuwe locatie.

Het secretariaat maakt beheersmatig deel uit van het departement van BZK. Dat heeft uiteraard voor- en nadelen. De secretaris participeert in het

directuurennetwerk van BZK en in het managementteam van het CS-blok. De medewerkers van het secretariaat kunnen deelnemen aan de mogelijkheden die het departement biedt aan opleiding en ontwikkeling. Dat gebeurt dan ook volop.

Het laatste jaar is het contact met het bureau Strategische kennisontwikkeling van BZK geïntensiveerd. Op 8 maart 2001 organiseerde het secretariaat een discussiebijeenkomst op BZK voor medewerkers van het secretariaat en van het departement met de bestuurskundige Sandra van Tiel over haar proefschrift over de status van zelfstandige bestuursorganen.

De secretaris was in het afgelopen jaar lid van de IPO-commissie-Bleker die het dagelijks bestuur van het IPO heeft geadviseerd over de vernieuwing van de provinciale bestuurscultuur na de dualisering.

Vier maal per jaar is er een secretarissen overleg, waar de secretarissen van de strategische adviesorganen met elkaar (door)spreken over inhoudelijke en beheersmatige vraagstukken die hen allen raken.

8. Financiële verantwoording

Vacatiegelden leden en voorzitters*	f 256.521,58
Personeelslasten secretariaat	f 1.438.114,14
Overige personeelskosten	f 52.231,73
Reis- en verblijfskosten	f 17.064,71
Overige exploitatiekosten	f 94.978,41
Werk door derden	f 172.950,85
Totaal	f 2.031.861,42

* Het deel van dit bedrag bestemd voor de Rob bedroeg: f 217.383,28

Rob

Bijlage I

Samenstelling Raad voor het openbaar bestuur (per 1 juni 2001)

- Voorzitter : de heer **prof. dr. J.A. van Kemenade**,
commissaris van de Koningin in de provincie
Noord-Holland.
- Vice-voorzitter : mevrouw **A.L.E.C. van der Stoel**,
kroonlid CTG en beleidsadviseur;
- Leden
- mevrouw **A. van den Berg**,
oud-burgemeester van de gemeente Bergen op Zoom;
- de heer **prof. dr. W.B.H.J. van de Donk**,
hoogleraar Maatschappelijke Bestuurskunde aan de
Katholieke Universiteit Brabant;
- de heer **drs. F.A.M. Kerckhaert**,
burgemeester van de gemeente Hengelo;
- de heer **prof. dr. A.F.A. Korsten**,
hoogleraar bestuurskunde aan de Open Universiteit
Nederland en bijzonder hoogleraar bestuurskunde van de
lagere overheden aan de Universiteit Maastricht;
- de heer **drs. P.J. Langenberg**, (tot 1 januari 2002)
adjunct-directeur, dienst IVV van de gemeente Amsterdam;
- de heer **drs. P.A. Lankhorst**,
adviseur Jeugdbeleid en Jeugdzorg;
- de heer **prof. mr. drs. F.C.M.A. Michiels**,
hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan de Universiteit
Utrecht;
- de heer **drs. C.J.N. Versteden**,
oud-griffier van de provincie Noord-Holland;
- mevrouw **A.G.M. van de Vondervoort**,
senior adviseur bij Deloitte & Touche Bakkenist;
- de heer **prof. mr. S.E. Zijlstra**,
hoogleraar Staats- en Bestuursrecht aan de Vrije
Universiteit;

Secretaris

de heer **drs. M.P.H. van Haften**,
(geen Raadslid).

Rob

Bijlage II

Samenstelling secretariaat

- Secretaris : drs. M.P.H. van Haften
- Plaatsvervangend secretaris : mr. G.A. van Nijendaal
- Beleidsmedewerkers : drs. R.G. Daniëls
mw. dr. M.W.M. de Vries (tot 1 september 2001)
drs. B. de Vries (tot 1 september 2001)
mr. dr. C.O. Lingbeek
drs. A.J. van Dijk
mw. drs. H. van Dijk (vanaf 1 februari 2002)
drs. P. de Jong (vanaf 1 april 2001)
drs. B.F. Steur (vanaf 1 oktober 2001)
drs. G.J. van den Nieuwenhuijzen
(vanaf 1 oktober 2001)
drs. P.W. Tetteroo (vanaf 1 april 2001)
- Secretaresses : mw. A. Kalpoe
mw. M. van Oosten-Kooistra
mw. M.J. Polderman-Zuijdwijk

Bijlage III

Overzicht van uitgebrachte adviezen

- Water in orde, Bestuurlijk-organisatorische aspecten van integraal waterbeleid december 2001
- Advies Evaluatie Kaderwet Adviescolleges december 2001
- Steden zonder muren, Toekomst van het grote stedenbeleid november 2001
- Taakontwikkeling politie juli 2001
- Advies Voorontwerp Wet elektronisch bestuurlijk verkeer juni 2001
- Etniciteit, binding en burgerschap april 2001
- De cultuur van dualisering
(*Gezamenlijk uitgebracht met de Raad voor de financiële verhoudingen*) maart 2001
- Reorganisatie rechterlijke macht december 2000
- Stilstaan bij het regionaal verkeer en vervoer
(*Gezamenlijk uitgebracht met de Raad voor de financiële verhoudingen*) november 2000
- Advies ontwerp Nota Wonen oktober 2000
- De kunst van het overlaten, maatwerk in decentralisatie
(*Gezamenlijk uitgebracht met de Raad voor de financiële verhoudingen*) september 2000
- Advies over de meerjarennota emancipatiebeleid september 2000
- Bestuurlijke samenwerking en democratische controle juni 2000
- Helder als glas; een pleidooi voor een burgergericht kwaliteitsconcept juni 2000
- Staat *van* de jeugd? De relatie tussen jongeren en de overheid maart 2000
- ICT en het recht om anoniem te zijn januari 2000
- Op het toneel en achter de coulissen, de regiefunctie van gemeenten december 1999
- Samen werken aan veiligheid, de bestuurlijke inbedding van de veiligheidsregio's december 1999

- Het bestuurlijk kraakbeen december 1999
- Bijzondere opsporingsdiensten juni 1999
- Retoriek en realiteit van het integratiebeleid maart 1999
- Kiezen zonder drempel, het kiesstelsel geactualiseerd februari 1999
- De grenzen van de Internetdemocratie december 1998
- De overheid de markt in- of uitprijzen? december 1998
- Tussen staat en electoraat; politieke partijen op het snijvlak van overheid en samenleving september 1998
- Wijken of herijken: nationaal bestuur en recht onder Europese invloed september 1998
- Illegale Blijvers april 1998
- Bestuurlijke betrekkingen tussen kabinet, VNG en IPO april 1998
- Op de handhaving beschouwd; toezien op een versterkte en uitvoerbare lokale handhavingstructuur april 1998
- Dienen en verdienen met ICT; over de toekomstige mogelijkheden van de publieke dienstverlening april 1998
- Op de grens van monisme en dualisme november 1997
- Integriteit, een zaak van overheid en bedrijfsleven oktober 1997
- Verscheidenheid in vervlechting; bestuurlijke instrumenten tussen proces en institutie oktober 1997

Bijlage IV

Overzicht van uitgebrachte preadviezen en overige publicaties

Preadviezen

- Auke J. van Dijk, *Veiligheidsconstructie, Een maatschappelijk perspectief op de taakontwikkeling van de politie* mei 2001
- Stichting Alexander, *De Overheid in beeld, Beelden van jongeren aangaande de overheid als instituut en de overheid als werkgever* maart 2000
- D.M. Berkhout e.a., *De provincie in het vizier, opstellen over het Nederlandse middenbestuur* december 1999
- S.A.H. Denters e.a., *De regiefunctie in gemeenten* december 1999
- L.F.M. Besselink en R.J.G.M. Widdershoven, *De juridische gevolgen van Europese integratie voor het nationaal beleid* september 1998
- A. Zuurmond e.a., *Dienstverlening centraal, de uitdaging van ICT voor de publieke dienstverlening* april 1998
- O.J.D.M.L. Jansen, *Bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving, bestuur en politie* januari 1998

Overige publicaties

- Werkprogramma 2002, Advieskader 2002 – 2005 september 2001
- Verslag symposium, Decentralisatie: De kunst van het overlaten januari 2001
- Evaluatie van de Rob 1997 – 2000 november 2000
- Werkprogramma 2001 september 2000
- Jaarverslag 1999 maart 2000
- Werkprogramma 2000 september 1999
- Jaarverslag 1998 maart 1999
- Werkprogramma 1999 september 1998

- Verslag symposium, *De gezondheidstoestand van het Nederlandse openbaar bestuur; Ziek of gezond?* maart 1998
- Jaarverslag 1997 maart 1998
- Verslag studiemiddag, *Sturingsinstrumenten en hun context. De modernisering van het bestuursinstrumentarium bij (financiële) decentralisatie* september 1997
- Werkprogramma 1998 september 1997